

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 84 kor.
Fél évre ... 42 kor.
Egy negyed évre 21 kor.
Egy óra ... 7 kor.

* Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
újságok palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézröngy-
Társaság.

Közzét főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Szerkesztő:
Stauber József.

Péntek, november 29.

Hívjuk meg Wilsont!

Nemzetgyűlésekre szólnak a harangok... még fegyveres csapatok vonulnak fel a határterületeken... a népek lelkében még nem ég láthatóan a kiengesztelődés lángja s Wilson a leverett nemzetek reménysége utrakél, jön, hogy szétnézzen Európa romjai fölött.

A beborult ég alatt szenvedő nemzetek lelke felélénkül e hírre. De egy nemzet se fogadja e hirt olyan bizalommal, mint a magyar. A kik itt állunk rokontalanul és testvértelenül, megtisztulva a véres lángokban s akikre vad dühvel tör most mindaz a gyűlölet, amely a háboru borzalmaiból még megmaradt.

Nemzetek, melyek körülöttünk élnek, most hajtják végre a szervezkedés nagy munkáját. Mit tegyünk most mi, akik nem tudunk, de nem is akarunk fegyverrel ellentállni s a győztes hatalmak ítélkezésének háborus brutalitással eléje vágni. A mi fegyverünk ma csak a meggyőzés lehet.

— Hívja meg a köztársasági magyar kormány Wilsont Magyarországra!

Kérje föl: jöjjön el hozzánk s igyekezzék saját szemével meggyőződést szerezni mindarról, amit rólunk és felőlünk idegen ajkáról hallott. Lásza meg, hogy itt megalakult a világ legdemokratikusabb köztársasága, mely anyországi egyenlőséget akar polgárai között teremteni s hogy itt él egy fejlődésre képes, munkára kész, becsületes nemzet, amely évtizedek óta nem tett egyebet, mint küzdött azért az Európáért, amely most fájdalmas testét szétszaggatni akarja.

Hívják el ide Wilsont s mutassák meg neki ennek a nemzetnek a lelki és kulturális állapotát. Mutassák meg, hogy osztrák elnyomás, habsburgi ravaszság, idegen nemzetek tuskós falai között mit tudott csinálni e földön a magyarság. Tárják ki előtte a titkos diplomáciai feljegyzések könyvtárait s tárják ki előtte a magyarság szívének titkos ajtóit, hogy meglásssa azt a mártíriumot, amelyet ezer esztendőn keresztül végig szenvedett ez a nemzet s amelynek legkínosabb napjait most éli a bizonytalanságnak e szörnyű idejében.

Wilson kinek éles ítélőképessége s tiszta demokratikus érzéke lesz a szörnyű khaosban biztos kalauza, meg fogja találni az igazságot. Az igazságot, amely mindenek fölött való. Egy nép életéről van szó, arról, hogy élni hagyják-e bennünket, vagy kimondták felettünk a halálos ítéletet. Az amerikai köztársaság elnöke, ki egész életét a gazdasági kérdések rendezésének szentelte, rövidesen meg fogja ismerni itt a viszonyokat s tudni fogja: lehet-e életképes Magyarország e földön, ha a győztes hatalmak plénpuvoárt adnak a körülöttünk élő nemzeteknek? Ha a magyar köztársaság cimerét kivágják a némas halma az élet-erőt szűnítő folyókat: mi marad meg ottan? A súlyos, nagy kereszt, mely váliainkra hullt s amely ólomsúlyjal nyom le a földre, mely

minden idegen aspiráció után úgy sem lehetne más, mint a temetőnk.

Nem lehet az, hogy a népegyenlőség nagy rétora, a tisztult életfelfogás hirdetője: Wilson megengedné azt s kristályos jogérzéke fel ne lázadna az ellen, hogy lassu halálnak ajándékozzanak egy jobb sorsra érdemes nemzetet. Lehet-e árokba szoritani egy energiaktól duzzadó folyót, mely széles medret kíván, mert csak azok között tud elhelyezkedni?

Bizunk abban, hogy a demokratikus világ nézet apostola megtalálja az utat, mely e végtelen bonyodalmakból kivezet s megadja a lehetőségét annak, hogy ezerszertendős földjén új hazát teremtsen magának sokat szenvedett nemzetünk.

Jöjjön el hozzánk s legyen bíró fölöttünk a szabad Amerika lelkiismerete: Wilson!

Kedvező fordulat várható a román kérdésben.

(Maniu Gyula tárgyalása Jászival. — A román csapatok valószínűleg nem jönnek át a demarkációs vonalon.)

Budapestről jelentik: Az Est beavatott forrásból arról értesül, hogy a román királyság hadserege csak addig a vonalig nyomulhat előre, ameddig az entente a megkötött fegyverszüneti szerződésben előírja a magyar területek kiűrését. Ez pedig a Szamos vonala és a Maros balpartja egész a torkolatáig. Teljesen jogtalan tehát az az állítás, mintha az entente felhatalmazta volna Romániát vagy a Román Nemzeti Tanácsot, hogy 26 vármegyét megszálljon és bennük a közigazgatást átvegye. A román mesterkedés igen átátszó. Világszerre propagandát akarnak csinálni jogtalan és túlzott követeléseknek. Terrorral meg akarják felemlíteni a megszállott területek magyar közigazgatását, hogy szó nélkül engedjen át minden erkölcsi és anyagi hatalmat a Román Nemzeti Tanácsnak, amelynek eddig beavatkozni a magyar közigazgatás dolgaiba a fegyverszüneti szerződés értelmében még a megszállott területeken sincs joga.

A Magyarország jól informált helyről kapta a következő értesítést:

Az entente és az ország különböző területeit megszálló nemzetek között nincs meg egyezés. A megszállások egyáltalán nem jelentenek fét a komplit. A béketárgyaláson fog elődölni minden és a nyugati hatalmak a tárgyalásokon bizonyára meg fogják gondolni, hogy szétbontsák Magyarországot és egy új tűzfészket teremtsenek-e vagy pedig megtartsák-e ezt az országot, amely önmagától kinájkozik arra, hogy az esetleg későbbi pánszláv vagy pángermán törekvéseknek útjába álljon. Hinni akarjuk, hogy az entente közvéleménye az utóbbi felfogás felé hajlik. Emellett s a Times-nek november 23-i számában közzétett az a híradás, amely szerint elítéli az egyes államoknak azt a törekvését, hogy vitás területeket, amelyeknek sorsáról béketárgyalásokon kell határozni, megszálljanak, hogy ezáltal a konferencia döntését megelőzve fét a komplit csináljanak. Ilyen irányu törekvések ellen — véli a lap — „küzdni kell, mint a pestis ellen és ha s... erőszakkal kell elnyomni azokat”.

A Timesnek idézett közleménye nyilván azt a felfogást tákrózteti vissza, amely nem hajlandó már előre honorálni egyes államoknak azt a szándékát, hogy a békekonzferencia előtt Magyarországból erőszakkal szerezzenek meg területeket.

Budapestről jelentik: Az aradi román nemzeti komité legbefolyásosabb emhere, dr. Maniu Gyula ma reggel Budapestre érkezett és az esti órákban találkozott Jászai Oszkár nemzetiségi miniszterrel. Ezt a tanácskozást szintén a nemzetiségi vezetők kezdeményezték és fontos gazdasági kérdések megbeszélése végett vált szükségessé. Nincs kizárva, hogy

a román kérdésben rövid idő alatt kedvező fordulat fog beállni. Maniu a Vadászkiirt-szállóban szállt meg.

Számos kísérlet történt a szlovák kérdés megoldására. Supka Géza után Krejčí Rezső és Buchinger Manó tárgyaltak Prágában. — A cseh demokratikus pártok is kerülni kívánták az erőszakot. Ujabban Hodzsa Milán buzgó fáradozásai folytán jelentős fordulat állott be a helyzeiben. Azok a tárgyalások, amelyeket Hodzsa a magyar kormány egy tagjával folytatott, reményt adnak arra, hogy sikerül a wilsoni elvek alapján olyan békés megoldást elérni, amely ideiglenesen szabályozza a rend szellemében a kérdést. A szlovák nép bizonyára nem támaszt antidemokratikus követeléseket, nem akar magyar területeken elnyomó lenni, viszont a magyar demokrácia

sem áll útjába a szlovák nép politikai, kulturális, gazdasági önjogosságának.

A holnapi nap folyamán a tót nemzeti tanács több vezetőembere érkezik Budapestre. Remélhető, hogy a tárgyalások megegyezéssel végződnek. Az a tisztult, demokratikus szellem, a wilsoni elvek becsületes értelmezése, amely a népköztársaságok megteremtésére fog találni és talán sikerül a szabadság és igazság alapján így megoldani a kérdést, s mely a cseh, szlovák demokráciát épp úgy megnyuglathatja, mint a magyart.

Hollerdamból jelentik: Jassyból ideérkezett hírek szerint a román király átvette a főparancsnokságot az Erdélyt megszálló csapatok felett.

A mozgósított haderő állítólag 400 ezer ember. A király egy hadsereg-parancsban kijelentette, hogy a mozgósítás nem más, mint a magyarországi románok felszabadítása a Wilson-féle elvek alapján.

Jászi válasza Goldisnak

(Mit akart Aradon a miniszter és mit akar a Román Nemzeti Tanács?)

Az Aradi Közlöny keddi számában részleteket közöl egy beszélgetésből, melyet munkatársunk Goldis Lászlóval, a Román Nemzeti Tanács vezető tagjával folytatott. Ennek a beszélgetésnek során Goldis néhány olyan nyilatkozatot tett, amelyek Jászi miniszternek az aradi tárgyalások alkalmával a románokkal szemben elfoglalt elvi álláspontja tekintetében félreértésekre adhatnak alkalmat.

A Világ munkatársa felkereste Jászi minisztert és megkérte, nyilatkozzék Goldis szavainak őt érintő részéről. A miniszter többek között a következőket mondta:

— Tisztára a tárgyi igazság kedvéért magam is szükségesnek tartom, hogy a Goldissal folytatott interview néhány homályos pontját a magam részéről megvilágítani igyekezzem. Goldis egyebek között azt mondja, hogy én semmivel sem ajánlottam többet a románoknak, mint amennyit a nemzetiségi törvény számukra biztosít. A rákövetkező mondatban pedig szó-ról-szóra ez a kijelentés foglaltatik: „az ő kantonális rendszere, mely a Renner-féle alapon áll, nem elégíti ki az igényeinket”. Nyilvánvaló, hogy e két kijelentés nincsen összehangban egymással. Tudtommal az 1868. évi XLIV. törvénycikk az országban élő nem magyar nemzetek számára csupán anyanyelvük szabad használatát biztosítja a közigazgatás, a bíróságot, a közoktatás és az egyházi élet terén. Én egy ennél jóval messzebbmenő, a wilsoni elveknek egyedül helyes értelmezésén alapuló és ezeket az elveket a legteljesebb mértékben megvalósító ajánlatot tettem a román nemzeti tanácsnak, amikor felajánlottam nekik a teljes imperiumot mindazonokon a területeken, amelyeket a román nemzet akár homogénül, akár többségileg elfoglal és ezzel szemben mindössze azt kívántam, hogy egyrészt ugyanez a wilsoni elvek konzekvenciáját a maguk számára is levonván, biztosítsák a szabadságnak ugyanezt a maximális mértékét a románnyelvű területeken belül élő másnyelvű kisebbségek és zárt nyelvterületek számára is, — másfelől pedig azt kívántam, hogy a határmegállapítás körüli kontroverziákat bizzák a békekonferenciára. Ezek után úgy hiszem, nem kell bővebben bizonyítanom annak az állításnak tarthatatlanságát, hogy én semmivel sem ajánlottam többet, mint amennyit az 1868. évi XLIV. t. c. is biztosított a románok számára.

— Azt mondja továbbá Goldis, hogy azelőtt sok hive volt náluk is a kantonális köztársasági rendszernek, amelyet saját országukban sokkal demokratikusabban akartak megvalósítani, mint ahogy azt én indítványoztam. Ahí ismeri az én írói és publicisztikai munkásságomat, annak fel kell tételeznie rólam, hogy én minden vonalon a legteljesebb, a legradikálisabb demokráciát akartam megvalósítani. Egyáltalán nem félek attól, hogy engem demokrácia tekintetében bárki is túl fog liciálni. Sajnos, nincsen módomban, hogy erről a hiperdemokratikus programról érdemben nyilatkozhassam, minthogy sem dr. Goldis ur, sem a román nemzeti tanács többi tagja nem ajánlottak arra, hogy a valódi demokráciáról

vallott eme felfogásukat velem megismertessék.

— Goldis nyilatkozatából egyébként azt is megtudjuk, hogy nem is a nemzeti ellentétek, vagy a szuverénitás kérdése, hanem éppen és egyedül az ő demokratikus lelkiismeretük teszi számukra lehetetlenné azt, hogy a magyar köztársaság mellett maradjanak és kényszerítik őket a román királysághoz való szoros csatlakozásra. Egy hónappal ezelőtt, amikor még magyarok és nem magyarok egyformán szenvedték az osztályuralom, a junker oligarchia bűnös politikája alatt: ez a felfogás teljesen helyes, ez az aggodalom teljesen jogos lett volna. Ma azonban, amikor a szabad magyar köztársaságban a valódi demokrácia eszméi az egész vonalon az érvényesülés stádiumában vannak, a fenti állításnak nincs alapja, annál kevésbé, mivel a román királyság ma még utolsó mentővívő a feudalizmusnak és a nép elnyomásának.

— Igen különösnek találom Goldis nyilatkozatának azt a részét, amely szerint ő, ha a teljes imperiumot megkapták volna, hajlandók lettek volna velünk egy olyan gazdasági szövetséget alkotni, mely a magyar gazdasági érdekeket Erdélyben minden tekintetben biztosította és kielégítette volna.

— Ebből, úgy látszik, az következik, hogy ma már a románok nem hajlandók ilyen szövetséget kötni, nem hajlandók a magyar gazdasági érdekeket megvédeni, vagyis nem hajlandók magukévá tenni azt a wilsoni elvet, mely az összes gazdasági korlátozások megszüntetéséről szól. Goldis szerint a románok hajlandók lettek volna szövetségre is lépni Magyarországgal, de ennek most már elmúlt az ideje. Csodálom, hogy ez ilyen elkésve jut Goldis eszébe. Az aradi tárgyalások alkalmával, mint ezt a tárgyalásról készült gyorsírói feljegyzések tanúsítják, erről az állampolitikai kérdéssel in concreto az ő részükre egyáltalán szó sem esett. Én azonban igenis éppen ezen az alapon állottam, hisz a magyarországi nemzetek demokratikus konföderációjára törekszem.

— Éppen ez a szövetségi terv volt az, amelylyel szemben a román nemzeti tanács egyhangúlag állást foglalt, amikor az én ajánlatomat elutasította és különösen amikor Maniu kijelentette, hogy ő minden körülmények között ragaszkodnak a teljes szuverénitásnak azonnali megvalósításához és ahhoz, hogy ennek a szuverénitásnak alapján bármikor maguk dönthessenek állami hovatartozásukról. Ezt a szuverénitást és ennek a döntésnek a jogát én sohasem akartam és most sem akarom elvitatni tőlük, de ragaszkodom ahhoz, amint azt Aradon is kifejtettem, hogy ezekről a kérdésekről sem önhatalmúlag, sem a velünk való megegyezés alapján nem lehet dönteni, minthogy ezek a kérdések intekrális részei a közép- és kelet-európai problémának, amelynek végleges rendezésére egyedül a nemzetközi békekonferencia van hivatva.

KÖZÉLMEZÉS.

× Olcsóbb lett a vendéglői menü. Az ármegállapító bizottság a mai ülésén arra való tekintettel, hogy a marhahus, sertéshus és ürülék áraik lementek, azon határozatot hozta, hogy a menük ára, melyek e húsfélékből készülnek, 1 korona 50 fillérrel olcsóbban számítandók a vendéglőkben. Ugyancsak 1 korona 50 fillérrel olcsóbban számítandók a vendéglőkben a marhahus, sertéshus és ürülékből készült sült, vagy kifőtt húsadagja. Az ilyen megváltozott árakat kötelesek a vendéglősök az utcán is látható helyen kifüggeszteni.

Anarchia

az erdélyi falvakban.

(Fosztogatások, rablások.)

Erdély legtöbb vidékéről napról-napra borzalmas fosztogatásokról és rablásokról érkezik hír a kolozsvári Nemzeti Tanácshoz. A falvakban éppen úgy, mint a népesebb községekben és kisebb városokban teljesen felbomlott a rend és urrá lett az anarchia. A pusztítások során millió korona értékű élelmiszer, ruházatkészlet, értékes használatlanokká váltak.

A kritikátlan és feldühödött csöcselék, amit nem tud elvinni, kiszórja az utcára. Az erdélyi hevesek felé vezető utak tele vannak gabonával, tengerivel és más hasonló terményekkel. A kulturálatlan helyek lakosai teljesen félreértették a mai idöket és azt hiszik, hogy most következik a kommunizmus. Erre vall a szamosudvarhelyi eset is. A különféle frontokról és fogságból hazakerkezett katonák Szamosudvarhelyen fellázították a lakosságot és a csöcselék a falu vezetői ellen fordult. Betörték a jegyzőházba és követelték, hogy az egész járás részére rekvirált gabonát adja ki.

Mivel a jegyző vonakodott a csöcselék kérését teljesíteni, az emberek megrohanták a magtárakat és kifosztották. A terményt részarányosan felosztották egymás közt. Ezután a községi bírósághoz mentek, akinél több hektoliter rész volt letétbe helyezve. Ezt is elvitték. Kifosztották a szövetkezetet, majd a magánosokra került a sor. A földbirtokosok gazdaságát mindenütt kirabolták és a legnagyobb vandallizmust hajtották végre. A községekben a hivatalnokok, élükön a jegyzővel elmenekült és most a fosztogatók szabadon folytatják a garázdálkodást.

Solymos nagyközségben a fosztogatók a vasútnál kezdték a munkát. Az egész vasúti taktárt kiürítették, a szállítmányokat elhordták. Amint nem tudtak felhasználni és elvinni, használhatatlanná tették.

Időközben a fosztogatók felfegyverezték magukat és így indultak a szomszédos községekbe rablási körútra. Amerre elhaladtak, pusztítás, nyomor fakadt nyomukba. Nincs az a visszavonuló csapat, amely rettenetesebben pusztítana, mint ezek a felfegyverzett bandás alakok, akik a forradalmiság ürve alatt kétségbeesésbe döntik a békés lakosságot.

Dobjon községben Kocsán Flórián mintagazdaságát rombolták össze állati kegyetlenséggel. Naprádon a híres Döry-kastély esett áldozatul a marhahúsoknak. Itt műkincseket, régiségeket, nagyértékű képeket, ritka könyveket pusztítottak el. A megvadult emberek közrefoszták Inon Áron Lázár gazdaságát és teljesen tönkretették.

Gyaluból jeltetik: Tegnapra már borzalmasan veszedelemmé lett a helyzet. A fegyveres gyalui nemzetőrök semmiféle rendelkezéssel nem lehetett megfékezni, bár a román tanácsai elnökség igyekezett tisztességes utra terelni őket, mire Gyaluba egy kisebb csendőrszakszakt vezényelték ki gépfegyverrel.

A csendőrség tegnap Gyaluba megérkezve, hozzáállott volna a rend békés helyreállításához, azonban a fegyveres emberek köré egy nagyobb csöcselék gyűlt és megkezdették a pusztító rablást, fosztogatást. Nekiestek az üzleteknek, a módosabbak pincéinek és a közrakásoknak. Feltrótták a Barcsay-uradalom pincéit és a boros szeszes hordókat rohanták meg. A közbelépett csendőrséget puskalövések és fegyvertűz fogadta, mire a csendőrparancsnok este két órakor azt jelentette telefonon, hogy működésbe kell hozni a gépfegyvert.

Hidegszamos környékén egy garázdá rablóbanda kezdte megfélemlíteni a falvak lakosságát. A banda fekete gárdának nevezte magát és amikor a falvak lázongása elült, ezek kezdték a garázdálkodást a terrort és a rablást. A hidegszamosi őrségnek sikerült a bandának tizenkét tagját összefogdosni. Tíz magyar és tíz román nemzetőr hozta be Kolozsvárra őket és a Nemzeti Tanács megállapodott a román Nemzeti Tanáccsal abban, hogy egy vegyes bizottság fogja ezeket kihallgatni.

A mezőbényesi nemzetőrség az ottani néhány főből álló csendőrségtől azt követelte, hogy

adják át fegyvereiket. A csendőrség komolyan viselkedett, nem akart harcot kezdeni, a fegyvereket letette. Jelentést tettek Kolozsvárra. A Nemzeti Tanács azonnal érintkezésbe lépett a román Tanácscsal, amely megtette a szükséges lépéseket. Az örményesi csendőröknek visszaadták fegyvereiket.

Hat vagon lefoglalt bőraru.

(Miért nem vásárolt a németektől a város?)

Az Aradon átvonuló németek a közéleti hivatalnak felajánlottak hat vagon lószerszámot, nyergest és különféle elsőrangú kötéllát megvételre. A közéleti vállalat vezetője az ügyosztály egyik bevásárlóját megbízta azzal, hogy a felajánlott bőraruat megnézze és amennyiben az áruk olyan természetűek, hogy annak a vállalat hasznát venné, kezdjen tárgyalást a németekkel az üzlet megkötése tekintetében.

A megbízott alkalmazott kiment az állomásra és rövid idő múlva azzal jött vissza, hogy az áruk a közéleti vállalat szempontjából nem használhatók és annak megvétele nem ajánlatos. Lócs Rezső helyettes-polgármester az alkalmazott jelentése alapján a német tisztnek kijelentette, hogy a város nem reflektál az árura.

Az ügy eddig rendes módon el volt intézve. A mai nap folyamán azonban érdekes fordulat állott be a felajánlott bőraru ügyében. Az aradi munkástanács ugyanis jelentést tett Lócs Rezső helyettes-polgármesternek, a közéleti vállalat vezetőjének arról, hogy a németek által felajánlott bőraru ügyében valószínűleg súlyos visszaélések történtek, amelyeknek tisztázását követelik. A munkástanács tagjai ugyanis elmondták, hogy a németek által felajánlott nagymennyiségű gyönyörű kivitelű lószerszámok, nagyszerű új nyergesek, finom minőségű istrángok és hámok vannak, amelyek olcsó számítást szerint is nagyobb értéket képviselnek egy millió koronánál. A munkások annak a meggyőződésüknek adtak kifejezést, hogy a közéleti vállalat alkalmazottja azért jelentette ki a polgármesternek, hogy az áruk nem használhatók, mert ezáltal egyik érdek társának akarta lehetővé tenni, hogy a felkínált bőraruakat megvásárolhassa.

Tény az, hogy a nagyértékű bőraruat a németektől Schwarcz Dezső aradi kereskedő vásárolta meg negyvenöt ezer koronáért. A németek, akik a szállítási zavarok miatt bizonytalan helyzetben vannak, a Romániából hozott kitűnő árukat minden elfogadható ártól elakarták adni és a közéleti vállalat alkalmazottja „szakértői jelentésé”-vel meggyőztette azt, hogy a város átvegye az árut és elősegítte, hogy a kitűnő üzletet Schwarcz Dezső küsse meg.

Lócs Rezső helyettes polgármester a munkástanács tagjainak előadása után nyomban intézkedett, hogy Schwarcz Dezsőnél lefoglalják a bőraruakat. A rendőrség azonnal kiszállt, lefoglalta az árukat és bezáratta Schwarcz Dezső üzletét, amit állandóan egy szuronyos katona őriz. Az ügyben Varjassy Lajos dr. kormánybiztos fogja lefolytatni a vizsgálatot, aki kihallgatás céljából magához rendelte a közéleti vállalatnak az ügyben szereplő alkalmazottját.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos.

Román főzsek intézkedései az új viszonyok érdekében.

(A felszabadult nép új imái.)

Pap I. János aradi görög keleti román püspök mint a metropolita helyettese, továbbá Kristea Miron karánsebesi püspök közös pásztorlevelet adtak ki, amely a román nemzet változott politikai helyzetének megfelelő változtatásokat rendel el az istentiszteletnél. Ismerve azt a szoros kapcsolatot, amely a román egyház és a nép köte között van, rendkívül jellemzőnek mondható az a felfogás, a közelmúlt és a jövő eseményeinek az a megítélése, amely az egyház felfogásában viszatüköröződik. A történelmi jelentőségű pásztorlevél rendelkezési részei a következők:

Az erdélyi és magyarországi görög keleti román metropolia püspökségi zsinata a mai viszonyok közt szükségesnek tartotta összeülni és a következőket elrendelni:

1. Az uralkodó személyének megemléstését kihagyjuk ezentúl összes istentiszteleti imáinkból, énekünkben és felolvasásainkból.
2. A főbb istentiszteleti alkalmakkor, azaz vecsernyénél, kis és nagy misénél az eddigi szokásos uralkodóért való inádság helyett így imádkozunk:
 - a) Könyörgünk hozzád isten a magas nemzeti uralkodásunkért és a nagy román nemzeti tanácsért,
 - b) Imádkozunk magas nemzeti uralmunkért és a román nemzet nagy tanácsáért, hogy világosítsd fel őket, irányítsd cselekedeteiket, adj nekik békét, egészséget, mentsd meg őket bűnöktől és adj nekik isten bőséget és a köz javára irányuló cselekedeteiket támogasd.
 - c) Urfelmutatáskor a püspök nevének megemléstése után így imádkozunk:

„Nagy nemzeti uralmunkat és a román nemzet nagy tanácsát isten részesítsd birodalmadban.”

3. Kihagyandó a szertartás közben a további részletekben az uralkodónak neve és semmivel sem helyettesítendő.
4. Elrendeljük, hogy minden istentisztelet alkalmával a liturgia után a következő ima mondassék térdepelve:

Ismét és ismét térdet hajtva imádkozunk hozzád isten!

Urunk, istenünk! Vétkeztünk ellened mi és apáink is! Letévedtünk az igazság útjáról és az igazság világosságának nekünk sohasem tündökölt és a nap sem világított nekünk soha. És ime rabok voltunk abban a földben, amelyet apáinknak adtál, hogy ők élvezzék termését és jóságát.

Te igazságos vagy isten és minden ítéleted igazságos. Te egyenes vagy isten és minden ítéled és minden utad nem egyébb, mint könyörületes, igazság és igazságos ítélet. Mert te örökké igazságosan ítélsz. A földet megírta te isten! Az összes szentek között ki hasonló hozzád? Főlséges a nagyszerűségidben te esodatévő!

Ime most hozzád jövünk, mert te vagy a mi istenünk, aki megemléstet nekünk: oh népem, fájdalommal a te szemedbe tettem a te bűnhődésed ideje, emelkedjél följ fel!

Én vagyok a te urad istened és veled vagyok, még akkor is, ha az összes népeket, amelyek közé téged állítottalak, végképp kipusztítom is. Összetöröm most az ígát a nyakadról és a bilincseidet összezuzom, hazádnak határait kibővítem. A népek közül téged összeszedlek és az országokból ahol szét vagy szórva, összegyűjtelek, visszahozom régi birtádat, kik azelőtt voltak és tanácsadóidat, akik az idők elején megvoltak.

Ezek a határozatok az állami élet végleges viszonyainak megállapításáig szólnak, tehát ideiglenes természetűek.

Szentanu a lebergi pogromról.

(Hulla-tömegek az utcákon.)

A lengyelek és ukránok közt kötött három napos fegyverszünet írt le reggel öt órakor, amikor a „leszcze Polska nieszczęsiejca” hangzottak fel az utcán, és felkeltek álmomból. Az ablakhoz rohantam és nem hittem a szememnek, amikor felvonuló lengyel legionáriusokat láttam. A lengyelek reggel 3—4 óra között kiragadták a várost az ukránok kezébe.

— Felkeltem a ház népemmel és ezek aggodva kérdezték: mi lesz most?

Az ukránok és lengyelek harca óta pogromoktól tartottak Lembergben. Nem mertünk az utcára menni, de végre úgy határoztunk, hogy én kimegyek, mert néhány napra való élelmiszerről kellett gondoskodnunk.

— Dobogó szívvel léptem az utcára és a győzők örömmámoros kiáltása közt hallottam, a mint egy elegáns hölgy, aki süteményt osztott szét a Lemberg felszabadítói közt és azt kérdezte: *Bendzie Irras pogrom? (Van most-pogrom?)* Ebből már sejtettem, hogy mi jöhét. Bementem a legközelebbi borbély fizetébe és levettem a hajuszomat. Amikor éppen borotváltam, berohant egy ujjongó asszony és két üveg bort adott át a szegédnek. Elmondotta, hogy lengyel legionáriusoktól kapta, akik éppen most fosztották ki egy zsidó üzletet a Grodecki-uton.

Tíz perccel később láttam, hogy egy eskadrón parancsnoka így szólt legényeikhez: *Teras pujdzenny do Krakowsky.* (Most megyünk a Krakowsky-utca.) Ez az utca vezet a zsidó negyedbe és ott vannak a jobbfejta ruha, divat, ékszer és csemegé-üzletek. Ezek a kereskedők már a háboru előtt jobb módu emberek voltak, akiknek üzleteiben csak válogatott áru volt kapható.

lék egy-kettőre a legdrágább persiáncba öltözött. A jobb társadalmi osztályhoz tartozó urak és hölgyek néhány lépésnyire szentanni voltak ennök, de semmit sem tettek a megakadályozására. 6. nevetve azt mondták, ez azért történik, mert a Krakowsky-utcaiban zsidó asszonyok forró vízzel leöntötték lengyel legionáriusokat, úgy hogy 14 súlyosan megsebesült.

Hiába igyekeztem megmagyarázni különben igen művelt lengyel uraknak, hogy ez a vád tartatlan, azzal feleltek, hogy maga a lengyel parancsnokság terjesztte ezt a vádat. Tény, hogy Nyugat- és Keletgaliciában rendezett pogromokat is ilyen indokkal indították meg. Lembergben hozzájárult az is, hogy a zsidók, a lengyelek és ukránok pártharcának kiütésekor jól szervezett miliciát állítottak fel zsidó tartalékos tisztiek vezetésével, hogy rablóbandák ellen megvédjék a zsidókat és ezt úgy magyarázták, hogy a zsidók megsértették a semlegességet és beleavatkoztak a pártharcokba.

(A fosztott parancsnok)

Deltájában a zsidó milícia parlamentert kütött a fosztogató bandákhoz, hogy a rablások megszüntetését kérje. A banda parancsnoka kijelentette, hogy a zsidó milícia tagjai franktir-őröknek tekintendők és az utca közepén lekövette a parlamentert. Erre után kilört az élt-halál-harc. A zsidó milícia két gépfegyverből indította a tüzet egy zsinagóga előtt a fosztogatókra, akiknek csapata ekkor már több száz főre szaporodott. Kézigránáttal és karabínerekkel felfegyverzett legionáriusok csatlakoztak hozzájuk és ezek mindenkit regalmatlanul lelőttek, akik eléjük kerültek. Én magam szemtanúja voltam, amikor egy zsidó asszony pénzt adott át egy legionáriusnak, aki azt megővasta, kevének falálta és többet követelt a fosztogató asszonytól, akinek azonban nem volt több pénz. A legionárius egy odacselezett társával letelepedt az asszonyt és bajnoki-jöve-

(A pogrom kezdete.)

Körülbelül reggel 9 órakor szabadult el bencséről a püsztilás furája. Egy szomszédságban kezdődött a rablás, amelyet pár pillanat alatt kifosztották, az árut az utcára dobálták s a csöcs-

keresztül szurta. Egy öreg zsidót egy részeg katonára elfogott és hajonettjével leakarta vágni hajtincseit. Az öreg védekezett, azonban egy odaérkezett altiszt lelötte és a hullát kirabolta.

Egy ügyvédnek a lakásán éjjel egy óraker megjelent öt felfegyverzett suhanc, kiharancsolták őt feleségét és két kis gyermekét az ágyból, kirabolták a lakást és valamennyiüket megsebesítették revolverlövésekkel.

(Hullahagy a Krakowszki-úton.)

Ugyannyi áldozatot követelt az utcákon lövöldöző Wmeg golvázpóra, mint amennyit hajonettal és kézigrántással öltek meg a házakban. Asszonyokat és gyermekeket, akik pusztia életüket megmentendőik fejveszélve rohantak az utcára, visszakergették az égő házakba, vagy pedig

lemészárolták őket. A Krakowszki-ut nemely helyen halomszámra feküdtek a halottak. Amikor 24-én elhagytam a várost, úgy halottam mindenfelől, hogy körülbelül 800 volt a halottak száma.

A zsidó negyed négy vagy öt helyen égett és a fosztogatásnak csak a statárium kihirdetése vetett véget. Azonban nemcsak a zsidó negyedben, hanem az előkelő Károly Lajos, valamint más városrészekben is feltörték a zsidók üzleteit és kirabolták azokat és látszott, hogy csak gazdag zsidóknál fosztogattak, ami annak a jele, hogy elő volt készítve a pogrom.

Általánosságban azt beszélnek, hogy a lengyel csapatok parancsnoksága engedélyt adott a katonáknak, hogy három napig fosztogathassák a zsidó negyedet.

Aradi delegáltak Gyulafehérvárot.

(Készülődés a nemzetgyűlésre.)

A december elsején Gyulafehérvárot összehívó román alkotmányozó nemzetgyűlés delegáltjait már megválasztották. A választásokat az Aradon székelő Román Nemzeti Tanács rendelte el az 1910. évi választójogi törvény alapján. A tanács a választások irányításával dr. Suciu János ügyvédet bízta meg. A tanács a vármegyei Nemzeti Tanácsoknak adta ki a rendelkezéseket, ezek pedig az egyes kerületi szervezeteket látták el a szükséges utasításokkal. A választások tízennégy napig tartottak és most fejeződtek be.

A Román Nemzeti Tanács úgy határozott, hogy minden kerület öt delegáltat küld az alkotmányozó nemzetgyűlésre, amelyen Aradról dr. Jarca Kornél, dr. Ispravnik Széver, dr. Albu Kornél, dr. Jakob személynai tanár és Răuca Luca kisgazda vesznek részt. Dr. Pop C. Istvánt, a Román Nemzeti Tanács elnökét Világoson választották meg, dr. Suchi Jánost Borosjenőn, Goldis Lászlót pedig Máriaradnán. Goldis ezenkívül a román színházi egyesületet is képviseli, amelynek elnöke. Vlăd Aurél Szász városban, Mania Gyula Belényesen kapott mandátumot.

Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélt dr. Suciu Jánossal, aki a választásokról a következőket mondotta el:

— Öszintén mondhatom, hogy az alkotmányozó nemzetgyűlést delegáltak megválasztására kürt választások mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel és a legteljesebb rendben folytak le. A románok nagy számban vettek részt a szavazásban. Így például Borosjenőn körülbelül 1500 választó adta le szavazatát. Nagy részét nyilatkozott meg a világosi és a Jászahelyi területben. Aradmegyében körülbelül 18—19 ezer szavazatot adtak le. Sokkal nagyobb lett volna az eredmény, de a rossz időjárás és rossz közlekedési viszonyok sok szavazót megakadályoztak, hogy jogával élhessen. Nagyban befolyásolta a szavazásokat az 1910. évi választójogi törvény kerületi beosztása, amely a szavazásokat központként rendeli el. Így tehát a hegyek között levő falvak választói nem jöhettek szavazni. De az eredménynyel így is meg vagyunk elégedve. Aradmegye románok által lakott része összesen negyven képviselőt küld Gyulafehérvárra.

— A választásoknál az a cél lebegett előttünk, hogy a nép nagy rétege is képviselve legyen. Ezért úgy határoztunk, hogy a földművelő nép, a kereskedő és iparososztály is képviselést kapjon. A legtöbb kerületben 2—3 kisbirtokost is megválasztottak. A választások végleges eredményét még nem ismerjük, mert

a mandátumoknak csak egy részét küldték Aradra, a többit pedig Gyulafehérvárra küldték. Én ma este Gyulafehérvárra utazom, ahová az aradi és aradmegyei delegáltak részint holnap, részint holnapután jönnek. Még arra is súlyt helyezünk, hogy az alkotmányozó nemzetgyűlésen a hadseregnek is képviselése legyen. Ezért úgy határoztunk, hogy minden megyéből egy-egy tiszt és egy-egy román gárdista kapjon mandátumot.

Megkérdeztük dr. Suciu-t a mai előértekezetlen történeletről. Dr. Suciu így nyilatkozott:

— A Román Nemzeti Tanács ma előértekezetlen tartott, amelyen végleg megszövegeztük a nemzetgyűlésen előterjesztendő határozati javaslatot. A szövegét még nem hozhatjuk nyilvánosságra, de nem is szükséges, mert hiszen az egész világ tudja már, hogy mit akarunk. Kijelenthetem, hogy a határozati javaslat a legridegebb tárgyilagosság hangján van tartva. Rekriminációról, a régi elszennvedett sérelmekről szó sincsen benne. Kimondjuk a határozati javaslatban, hogy Erdély és Magyar ország román lakta területei elszakadnak Magyarországtól és csatlakoznak Romániához. Együttal kimondja a határozati javaslat azt is, hogy a román imperium alá kerülő területek más nyelvű és más vallású lakói a legteljesebb szabadságot élvezik, kulturájukat, nyelvüket és vallásuk gyakorlását tiszteletben tartjuk és érvényre juttatjuk teljes mértékben a wilsoni elveket.

Dr. Suciu János, aki ma este utazott Gyulafehérvárra, vasárnapig igazolni fogja a nemzetgyűlést delegáltak megbízó levelét.

Nagyváradról jelentik: Bihar megyéből állítólag több százan vesznek részt ezen a nemzetgyűlésen. Bihar vármegye románlakta vidéke választókerületenként fogja magát képviseltetni és tekintettel az előreláthatóan nagy számú jelentkezőkre, a biharmegyei román nemzeti tanács tegnap megkereste a zűzletvezetőséget, hogy a Gyulafehérvárra utazó delegátusok részére különvonatot bocsásson rendelkezésre. Az üzletvezetőségtől ezideig még nem kapta meg a választ a román nemzeti tanács, amelynek az volt a terve, hogy azokat a delegátusokat, akik az alsóbb néprétegekhez tartoznak, csak szombaton utaztatja el, nehogy Gyulafehérvárt hosszabb ideig lakás nélkül kelljen lenniük. Ugy tervezik, hogy a delegátusok vonata csak vasárnap reggel érkeznek meg Gyulafehérvárra, hogy a delegátusok egyenest a nemzetgyűlésre menjenek.

Dr. Lázár Aurél és a bihari románság több vezetője ma reggel utaztak el, ahol a

legfőbb román nemzeti tanács ülésén vettek részt. A biharmegyei román nemzeti tanács nagy agilitást fejt ki a gyulafehérvári nemzetgyűlés propagálásában.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Péntek: Hejehuja báró. A) bérlet.

Szombat: Hejehuja báró. B) bérlet.

Szombat délután Ripp-Ripp operett.

Vasárnap délután Három a kislány operett.

A MODERN SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton: Frici, szimf. A kávécsarnok, életkép. A nagybácsi, vigjáték.

Vasárnap: Frici, szimf. A kávécsarnok, életkép. A nagybácsi, vigjáték.

* Szombaton és vasárnap három ujdonság a Modern Színházban. Közbejött betegségek miatt a Modern Színház műsorában változás történt. A Frici, Nagybácsi és Kávécsarnok bemutatója szombaton lesz és vasárnap megismétlik a három kitűnő ujdonságot. Csige Böske betegsége miatt a Baccarat vasárnap előadása is elmarad, e helyett vasárnap másodsor kerül színre a három pompás egyfelvonásos. Jegyek válthatók a Modern Színház pénztáránál.

* A színházi iroda hírel. Délutáni előadások. Szombat d. u. Ripp van Winkle nagy operette kerül színre a főszerepekben Váradi Margit, Matolcsi, Győző, Várnay, Faludi, Körtész. A két gyermeket Faludi Dodóka és Ásványi Iluska játsszák. — Sztambul rózsája. Vasárnap d. u. kerül színre Horváth Micivel, Miklóssy, Győző, Barics és Várnayval a főszerepekben. — Opera előadások. A jövő héten kedden és szerdán lesznek operai előadások. Kedden Rigoletto és szerdán Traviata kerülnek színre Váradi, Somló, Miklóssy, Szegő, Párdy, Róna, Matolcsi, Herold, Lenkei és Fánccival. — Előkészületen: II. József császár.

* Retta Fregol egyetlen művésztje a kulturpalotában. Az aradi közönségnek vasárnap alkalmat lesz megismerni a különféle művészetek legnagyobb mesterét, Retta Fregolit, aki vidéki körútján ezt az egy napot fogja Aradon tölteni, hogy két előadásban mutassa be páratlan művészetét. Az előadások rendezősége csak nagy áldozatok árán tudta megnyerni az Európaszerte ismert művész. Fregoli tüneményes átváltozó művész, elsőrangú hasbeszélő, elsőrangú akadémikus festő, világhírű illuzionista, aki művészetével teljesen elkápráztatja nézőit. Fregoli telepátikus mutatványai, melyeket Fatina kisasszonnyal, legjobb tanítványával mutat be világszerte, bámulatba ejtette a közönséget és ezek a produkciók tették ismertté Európa összes fővárosaiban nevét. Vidéki körúton Retta még sohasem volt és ezért most egyetlen alkalmat lesz megismerni az ő hihetetlen mutatványait. Az esti előadásra a jegyek 12, 10, 8, 6, 5, 4 és 3 koronáért Oláh Sándor papírkereskedésében (Milorita-palota) kaphatók. A délutáni reklám előadásra, melyen a teljes műsor kerül bemutatásra, félárú jegyeket adott ki a rendezőség.

— A Figaró új száma öszintén föltárja a II. József császár botrányának kulisszatitkait és megszólaltatja Ambrus Zoltán cenzurája ügyében a legelőkelőbb színházi szerzőket. A Németh Juliska körül támadt kavargásban a népszerű primadonnát szólaltatja meg a Figaró, ott mondja el védőbeszédét az ellene elhangzott támadásokkal szemben. Az érdekes színházi pikantériákon kívül más cikkek, apróságok, intimítások, pletykák vannak a gazdag számban, melynek 1 korona 20 fillér az ára és szerdán reggel mindenütt kapható.

Németország összeomlás előtt.

Tizennégy nap múlva nincs világítás. — A Mackensen-sereg gyalog vonul haza.)

Berlinből jelentik: A nagyberlini munkás-katonatanács mai ülésén Barth népbiztos tanácskozás megnyitása során kiméretlen nyíltsággal beszélt a gazdasági helyzetről.

— Ha a dolgok — mondotta — úgy mennek tovább, mint az utolsó héten, úgy hamarosan készen vagyunk a tudományunkkal. Az élelmezés terén óriási nehézségek előtt állunk. A házi élelmezési hivatal a csőd politikáját folytatja. A széntermelés az elmúlt hónapban a békebelli termelésnek egynegyedére süllyedt. Ha nem kapjuk többé a fekete gyémántot Felső-Sziláziából, úgy tizennégy nap múlva nincsen gázunk, sem villamunk. Ugyanígyan rosszul állunk a szállítási eszközökkel.

— Ma döntenek a Mackensen-sereg sorsáról is. Valószínű, hogy a hadsereg legnagyobb része gyalogszerrel fog hazatérni. Lehetőséges, hogy francia vagy angol kontingens fogja őket a határig kísérni. A népek milliói térnek vissza a produktív munkához. Nem szabad, hogy milliók felhasználatlanul heverjenek az utcákon. Ha mindent szocializálunk is és ha a termelés minden eszközét államosítjuk is, akkor sem teremthetünk máról-holnapra pénzt. A szocializálást organikusán és jól átgondolt terv szerint kell végrehajtani. Ha a vállalatokra rábizonyítják a szabotázst, akkor a tulajdon megvonásával fogunk felelni. Ez nem egyéb, mint a szociálista köztársaság önrendelkezése. Ebben az esetben kártérítés nélkül fogunk kisajátítani.

Többek felszólalása után elhatározták, hogy a szakszervezeti bizottságok mellé a munkások és alkalmazottak sorából bizottságokat rendelnek ki.

A földbirtokreform.

(A magyar földet nem kell féltetni a magyartól.)

Budapestről jelentik: A földbirtokreform ügyében összehívott ankétet ma délután folytatták. Laehne Hugó államtitkár jelenti, hogy a tudósítók jelentése szerint az őszi vetések olyanok, mint az előző években voltak.

Baza Barna miniszter kifejezést adott annak, hogy az értekezleten hallottak csak megerősítették abban a törekvésében, hogy ezt a kérdést minél előbb megoldja és a népet minél előbb földhöz juttassa, mert az az álláspontja, hogy a magyar földet a magyar nptől nem kell féltetni. Reméli, hogy a legrövidebb idő alatt legkésőbb egy héten belül meg fog jelenni a reform alapfeltételeire vonatkozó törvény. Ugy gondolja, hogy a felosztásra kerülő birtokok rendes áron lesznek megváltva. Ezek alatt nem érti a mostani árakat, mert ezzel egyenesen katasztrófába döntenék a népet, amely szintén a rendes megváltási árak mellett jut földhöz.

Teljesen bizik benne, hogy a nép nem fog erőszakkal földreformot csinálni, hanem türellemmel be fogja várni azt a remélhetőleg hamar bekövetkező időt, amikor törvényes uton meg fogja kapni a földet. A kisbirtokosokat és középbirtokosokat megnyugtathatom a tekintetben, mondotta, hogy ki van zárva, hogy a 2-3-5 száz holdon aluli birtokok egyáltalán megváltásra kerüljenek, de ha megváltásra kerülnek is, ez nem következik be a közel jövőben.

Az ülés folytatását holnapra halasztották.

HIREK.

— A szerb tisztikar ünneplése. A várban lakó szerb tisztikar vasárnap részt vesznek a Kelemen-téri szerb templomban délelőtt tíz órakor tartandó ünnepélyes istentiszteleten. Mise után *Ilkics* István lelkész, a szerb nemzeti tanács társelnöke tart szentbeszédet. — Fél egy órakor a szerb nemzeti tanács a Fehér Kereszt szálloda éttermében társas ebédet rendez a szerb tisztikar tiszteletére, amelyre hivatalosak *Varjassy* Lajos dr. kormánybiztos és a román nemzeti tanács tagjai is. A ban kettre sokan jelentették be részvételüket a vidékről is. Az ebédet *Tabakovics* Emil, a szerb nemzeti tanács társelnöke üdvözli a szerb tisztiket.

— Habsburg Károlyt kiutasítják Ausztriából. Bécsből jelentik: Mivel a császárság visszaállítására irányuló mozgalom főleg klerikális részről mindjobban elharapódik, illetékes helyen elhatározták, hogy Károly excsászárt legközelebb *Eckartsau* és általában Német-Ausztria területének elhagyására bírják. Az államtanácsban ma vagy holnap fog történni ily irányú kezdeményezés, még pedig — a mi különösen kiemelendő — nem a szociáldemokrata párt, hanem a német nemzeti párt részéről.

— Sándor szerb herceg Budapestre utazik. Zágrábból jelentik: *Karagyorgyevics* Sándor herceg, a Jugoszláv birodalom régense Zágrábból Budapestre szándékozik utazni.

— Elfogták az excsászár okmánytárát. Berlinből jelentik: Berlinben két vagon levelet, aktát és okmányt foglaltak le, amelyek a császári kastélyból származnak s amelyeket éppen biztonságba akartak helyezni. Ezek az okmányok eddig a volt császári ház irattárában voltak. Átfojják őket vizsgálni és azt remélik, hogy belőlük pontosan meg lehet majd itélni a császár politikáját. Már eddig is fontos adatokat találtak benne.

— Lipót herceg és Hoffmann tábornok internálása. Zürichből jelentik: A Züricher Nachrichten értesülése szerint a breszt-litovszki béketárgyalásról ismert Hoffmann tábornokot ideig lenesen Kovnohan internálták. Lipót herceget Kovno közelében szintén internálták.

— Magyar katonák katasztrófája. Zágrábból jelentik: Az Adria tengerhajózási társaság Bátor Kemény nevű gőzöse Kattaróból Fiuméba haladva nyílt tengeren kigyulladt. A hajó 2600 katonát szállított vissza Albániából s közülük két százan elpusztultak. Az áldozatok nagy része magyar.

— Elégedetlenség az aradi rendőrség körében. Amint ismeretes, az aradi rendőrség a forradalom kitörése után szervezetbe tömörült. Akkor megalakították a községi munkások szakszervezetét és beléptek a szociáldemokrata pártba. A szervezett rendőrségi alkalmazottak bizalmiférfiai ma értekezletet tartottak, amelyen kimondották, hogy tiltakoznak az ellen, hogy a rendőrség ügyeit a város vezetősége a bizalmiférfiak hozzájárulása nélkül intézze. Ezután a bizalmiférfiak képviselőjében *Szilágyi* Lajos dr. rendőrfogalmazó, *Böröcsök* Lajos detektív és *Nagy* Károly rendőrtizedes ma délelőtt 11 órakor megjelentek *Lőcs* Rezső helyettes polgármesternél, akinek bejelentették, hogy tiltakoznak az ellen, hogy a rendőrség ügyeiben az 6 meghallgatásuk nélkül határozzanak. Rendkívül sérelmesnek tartják a legutóbbi határozatot, amely szerint a legénység a napi 6 korona járulékon kívül csak 3 korona pótdíjat kap. A küldöttség azt kérte, hogy ezentul a rendőrség kiküldöttelei vegyenek részt azokon a tanácskozásokon, amelyeken az 6 ügyekben határoznak. *Lőcs* Rezső helyettes polgármester kijelentette, hogy ezután az új idők szellemében fogják elintézni a rendőrség ügyeit s készséggel hozzájárul ahhoz is, hogy minden rendőrségi ügyben csak a bizalmiférfiak meghallgatása után fognak határozni és hogy a tanácsülésre a rendőrség kiküldötteleket delegáljon. A küldöttség ezután *Varjassy* Lajos dr. kormánybiztost kereste fel.

— Keresk. szakoktatás. (Könyvitel, gyors-és gépirás stb.) Beiratkozás a dec. kezdődő tanítványra *Lázár* Vilmos-u. 2.

— Budapest védekezése a spanyoljárat ellen. Budapestről jelentik: A fővárosi főrendelbizottság mai ülésén kimondotta, hogy délfőtől kezdve az összes fővárosi iskolákat tizenöt napra bezáratja. Felterjesztést intéz a bizottság a kultuszminiszterhez, az államiskolák és egyetemek bezárása iránt. A fővárosban megtöltik a színházak délutáni előadásait és megszüntetik az állóhelyeket. A mozokra pedig az előbbi korlátozó rendeletet újból életbeléptetik, nevezetesen, hogy minden előadás után két óráig szellőztetni kell a helyiséget.

— Az aradi és aradvideki nevelőmunkások szakszervezete f. hó 29-én, pénteken este hat órakor gyűlést tart a Kazinczy-utcai polgári iskolában, hová ezuton hívja meg a szakszervezet bizalmi tagjait.

— Petroleum a kisiparosoknak. Az aradi iparosok egyesületének elnöke, *Bérczi* Pál ma írásbeli beadványt intézett *Varjassy* Lajos dr. kormánybiztoshoz, amelyben felhívja a kormánybiztos figyelmét arra, hogy a lapokban megjelent hírek szerint a város nagyobb mennyiségű petroleumot vásárolt a közgyógyasztás céljaira. A beadványban azt kéri, hogy ebből a petroleummennyiségből legelső sorban az aradi kisiparosok részesüljenek, akik régóta szűkölködnek már petroleumban. A kormánybiztos ígéretet tett arra nézve, hogy az iparosok kéréseit teljesítik és mihelyt a petroleum átvétele megtörtént, rögtön sor kerül a szétosztásra.

— Visszavonták a tejkiszolgáltatási tilalmat. Megirtuk, hogy *Varjassy* Lajos dr. kormánybiztos megtiltotta a kávéházakban a tej kiszolgáltatását. Ezt a tilalmat az a körülmény vonta maga után, hogy az aradi gyermekkorház nagy tejhányban szenved, a beteg gyermekek részére a vezetőség nem tud tejet szerezni. A kávéosok és kávémérők ma küldöttségileg jelentek meg a kormánybiztosnál és kérték, hogy a tejkiszolgáltatási rendeletet vonja vissza. A kávémérők arra hivatkoztak, hogy ők csupa szegény embereknek árulnak kávét akik valósággal rá vannak utalva a kávéra a nehéz élelmezési viszonyok között, azonkívül a kávémérőket egzisztenciájukban sújtja a tilalmi rendelet, mert az egyedüli cikk, amit árulhatnak, a tejeskávé. A kávéosok ezután lel világosították a kormánybiztost arról, hogy tilalmi rendelet nem éri el azt a célt, amit maga elé kitűzött, mert a tilalom következtében egyetlen liter tej sem fog a gyermekkorháznak jutni. A kávéosok és a kávémérők ugyanis nagy nehézségek között kofáktól és falusi asszonyoktól vásárolják a tejet sokszor maximális áron felül, akik ha fenn is marad a tilalom, a tejet nem fogják a gyermekkorházba vinni. Ezután a küldöttség kijelentette, hogy az aradi kávéosok és kávémérők abban az esetben, ha a kormánybiztos visszavonja a tilalmat, hajlandók az általuk beszerzett tejmenyiségből naponta 120 liter tejet a gyermekkorház céljaira átengedni. A kormánybiztos ezt tudomásul vette és a holnapi naptól kezdve hatályon kívül helyezte a tejkiszolgáltatási tilalomról szóló rendeletét.

— Adományok. Dr. Borsos Béla vármegyei főorvos száz koronát küldött a kormánybiztos által megindított gyűjtés céljaira. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

Klauber Margit tanárnő 10 koronát adományozott a hadbavonultak özvegyeinek javára.

A Nővédelmi Hivatalhoz november 15-ig a következő pénzbeli és természetbeni adományok érkeztek: A Napközi Otthon fenntartására gróf *Károlyi* Gyuláné újabban 10.000 kor., Polgári leányiskola tantestülete 165, *Keppich* Zsigmond 30, *Plébánia* szept., okt. és nov. havi adománya 2300, Major *Qizi* 20, N. N. 50, *Oábos* Dénesné 10, Egy kongreganista 10, *Vásárhelyi* Jánoska 20, *Eissen* József ravatalára koszorúmegváltás fejében *Gáspárdy* Józsefné 20, *Murádi* Erzszi 10, özv. *Magyari* Ferencné ravatalára koszorúmegváltásra *Schill* Józsefné 50, dr. *Halász* Árpádné néhal *Nikolics* Ilona ravatalára koszorúmegváltás címén 30, *Kömüves* Józsefné virágmegváltás 20, *Politzer* Miksa 20 korona, *Jakabffy* Zoltán 50 kg. bab, *Acsev*-tól egy öl fa, N. N. 9 doboz borsókonzerv.

— **A közéletmezési visszaélés —** büntett a köztársaság ellen. Budapestről jelentik: Védői Nemzeti Tanácsok és a központi kormány közeli sok helyen közéletmezési, sőt büntés gazdálkodást folytatnak. A közéletmezési miniszter elhatározta, hogy példás megtorlással fog elni felelőtlen személyek visszaélése ellen. Hivatali állásukból, mint az ország ellenségeit eltávolítja őket: Nagy Ferenc és Berinkegy Dénes miniszterek törvényjavaslatot dolgoznak ki, amely a visszaéléseket nem kihágásnak, hanem a népköztársaság ellen elkövetett bűnténynek minősíti.

— **Adományozás.** Az aradi főgimnázium VIII. osztályának tanulói megboldogult osztálytársuk, Löbl Zoltán ravatalára szánt koszorúmegváltása címén 226 koronát adományoztak a polgármesteri hivatalnál a hadbavonultak hátramaradottainak segélyezésére.

A kormánybiztosi rendelkezési alap céljaira a mai napon az alábbi adományok folytak be: Stauber József 500, Széchenyi-gőzmalom 1000, Rudnay Károly 250, Rubinstein Mór 500, Friedman Gyula (Szentpál) 300 kor. Eddig majdnem 80.000 korona folyt be a rendelkezési alap céljaira, ez az összeg azonban még mindig kevés azokra a fontos segélyezésre, amelyekre ezekben a napokban szükség van. Hiszünk, hogy az adakozók névsora rövid időn belül örömdetesesen meg fog nőni.

— **Az aradi és aradmegyei közalkalmazottak bizalmi tanácsa** tegnapi délután ülést tartott. Ezen az ülésen számolt be az elnökség azokról az eredményekről, amelyeket a közalkalmazottak legsürgősebb érdekeinek védelmében elért. Az elnökség fentírt a kormánybiztosnál, aki mint közalkalmazott is, a legmelegebben támogatja kívánságait. — Szóba kerültek az illetmények, a gyors segély, a közszükségleti cikkek méltányos szétosztása, a közeledő ruharekvirálás, a közalkalmazottak nyomtatékos képviseltetése minden téren s a nyugdíjasok nyomorúságos helyzete. Mindezekre nézve az elnökség megnyugtató támogatást kapott. Biztosítva van, hogy minden közalkalmazott nemcsak a jelenben, de a jövőben is pontosan s lehetőleg gyorsan megkapja illetményeit. A közszükségleti cikkek méltányos áron lesznek elosztva. A felhasználására nézve a román nemzeti tanács támogatását ígerte. A gyűlés másik s igen fontos pontja: a közalkalmazottak megszervezésének a kérdése volt. Az előadó minden egyes közalkalmazottat felszólít a belépésre, mert csak úgy boldogulhatnak, ha mindenki a közért s a köz mindenkiért fáradozik. Számos értékes hozzászólás után a gyűlés szétoszlott.

A közalkalmazottak beszerző csoportjában pénteken és szombaton sertéshúst mérnek ki és pedig a betűrendre való tekintet nélkül az élelmiszer igazolvány felmutatása ellenében.

— **A pusztítás által okozott károk megtérítése.** A magyar belügyminiszter 147.989—1918. III. számú rendeletéből kifolyólag közhírré teszem, hogy a közeli múlt napokban magánosok részéről szenvedett károk küldöttségek útján a helyszínén megfognak állapítani s intézkedés fog történni az iránt, hogy a károk megtéríthessenek azok által, akik e károkat okozták. — **Löcs, h. polgármester.**

— **Felhívás a diákszávad alakítására.** Aradi diákok! Az aradi diákság szervezkedik. Pontjainkat már az igazgató urak elé terjesztettük. Az egész diákság, kivétel nélkül közösset vállalt velünk. Jelentkezni kell a diákszávad megalkotására minden diáknak! Ha a szervezkedés jó oldalait élvezni tudjátok, ha lelkesen vállaltátok a munkát, hát tegyetek is neki eleget Ne szónokojatok, de cselekedjétek Ne tekintetek anyagi érdekekre, magasabb célokról van szó. Erkölcsi kötelességetek, hogy ne a tűzéséghez menjétek napi zsoldért, hanem hozzánk becsületből. Mindannyian legyenek holnap, pénteken délelőtt 10 órakor a kulturpalota előtt. — **Az aradi szervezett diákok tanácsa.** E felhívás a fa- és fémipariskolai tanulóknak is szól.

— **Harcoterről** visszatért ügyvédeknek, kereskedőknek és iparosoknak méltányos áron szállít papir és fröszereket, nyomtatványokat Pichler S. papirkereskedése és könyvnyomdája, Bohus-palota, Telefon 308.

— **Tényleges tisztnek nem kell nősülési engedély.** Budapestről jelentik: A Pol. Hir. jelent: A hadügyminiszter legközelebb indítványozni fogja a Nemzeti Tanácsnak, hogy törölje el a véderő törvény amaz intézkedését, hogy a tényleges állományu tiszték is katonai havidíjasoknak nősülési engedélyt kell kérni.

— **A Csála-erdő kitermelése.** Dr. *Variassy* kormánybiztos ma feliratot intézett a földművelésügyi miniszteriumhoz, amelyben engedélyt kért arra, hogy a Csála-erdőnek azt a részét, ahol eddig a majálisokat rendezték, kitermelhessék. A felirat elmondja, hogy a rokkantak, a hadisegélyesek és a harcoterről hazatért katonák tömegesen keresik fel a hatóságokat és ingyen fát kérnek. A város ezen jogos kéréseket a lehetőség szerint igyekszik kielégíteni, azonban a készlet teljesen elfogy, ezenkívül a szállítási nehézségek miatt kilyátás nincs arra, hogy rövid időn belül nagy mennyiségű fát lehessen szállítani a városba s így a szegényebb néposztály ki lehet téve a tél folyamán tüzelőanyag tekintetében a legnagyobb nélkülözéseknek. Ezért szükséges a Csála-erdő kitermelése. Az erdőben régi, korhadt fák vannak és *Ormos Zsigmond* főerdőmérnök véleménye szerint a kitermelés semmiféle szempontból nem lehet hátrányos. A felirat ma elment s reméljük, hogy a földművelésügyi kormány nem fogja utját állni a Csála-erdő kitermelésének.

A bajrok Scheidemannék ellen.

(A megszálló franciák önyomják a bolszevizmest.)

Münchenből jelentik: A *Correspondenz Hoffmann* közli: A müncheni katonai és paraszttanács végrehajtó bizottsága a következő táviratot küldte Berlinbe a munkás- és katonatanácsnak:

A müncheni katonai és paraszttanács végrehajtó-bizottsága a német köztársaságok képviselői konferenciájának tárgyalásából felháborodással állapította meg azt a halatlan tény, hogy az eddigi rendszer kompromittált képviselői: *Erzberger, Solli, David* és *Scheidemann* még most nagy befolyást gyakorolnak főképen a külső politikára. Követeljük ezeknek az ellenforradalmi elemeknek rögtön eltávolítását és felszólítjuk Berlin katonai és munkástanácsát, hogy minden eszközzel buktassa meg azt a kormányt, amely a jövőben is döntő állásba helyezze ilyen személyeket.

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés ülésstérképében ma összeülő munkás- és katonatanács tanácskozásának nagy a jelentősége. Azt mondják, hogy a tanácskozás eredménye dönteni fog a kormány egyes tagjainak sorsáról, nevezetesen *Eber, Scheidemann, Erzberger* és *David* sorsáról, akiknek állása megrendül.

Frankfurtból jelentik: Párisi távirat szerint a francia hadsereg főparancsnoksága utasította a Németországba bevonult francia csapatokat, hogy ne tűrjék a bolszeviki katonai és munkástanácsokat, amelyeknek tagjait tartóztassák le, ha bolszeviki agitációt folytatnak.

Kölnből jelentik: A *Kölnische Zeitung* berlini levelezője megbízható értesülések alapján közli, hogy Angliának, Franciaországnak és Amerikának képviselői a fegyverszüneti szerződés megkötéséig céljából legközelebb Berlinbe érkeznek.

Karlsruheból jelentik: A *Badische Presse* értesítése szerint német demokráta körökben erős áramlat van a mellett, hogy *Miksa badeni herceget* válasszák meg a *nagynémet köztársaság első elnökévé.*

Arad és Aradmegye

magyar közigazgatása biztosítva van.

(Megerősítés a román vezérterfíakkal.)

Megírjuk lapunk más helyén, hogy Budapesten tárgyalások folynak *Jász Oszkár* nemzetiségi miniszter és dr. *Maniu Gyula*, a Román Nemzeti Comité egyik vezérterfia között, a magyarországi román lakta területek igazgatása körül. Közöljük azt a hírt is, hogy a megszálló román csapatok valószínűleg befogják tartani a demarkációs vonalat s azt nem lépik át. Egy tudósításunk azt jelenti, hogy a tanácskozások most a magyar kormány és az entente csapatok Budapestén levő képviselői között akörül folynak, hogy voltaképpen meddig terjed a román csapatok részére a demarkációs vonal. A románok álláspontja az, hogy a demarkációs vonal az ő részükre a nyelvhatár, mint ahogy nagyjában az volt a szerbek részére is. Ezek a tanácskozások még nem értek véget s így csak a legközelebbi napok fogják a végleges döntést ebben a kérdésben meghozni.

Míg azonban Budapesten a tárgyalások eme bennünket érdeklő kérdések körül folynak, ez alatt Aradon sem nézte tétlenül az események folysását a magyar kormány aradi képviselője, Dr. *Variassy Lajos* kormánybiztos és *Zima Tibor* napok óta fáradhatatlan tevékenységgel folytattak megbeszéléseket a Román Nemzeti Tanács vezérterfiaival s a tanácskozásoknak már is igen jelentős eredménye van. Tekintettel arra a bizalomra, amellyel a Román Nemzeti Tanács vezetői az említett urak iránt viseltetnek, sikerült megállapodásra jutni a következőkben:

Tekintet nélkül arra, hogy a kormány részéről mivel záruknak akár az antant csapatok megbízottainak, akár a dr. *Maniuval* folytatott tárgyalások, dr. *Variassy Lajos* és *Zima Tibor* meggyezést hoztak létre az aradi román vezérterfíakkal, hogy Arad város és Aradmegye mindaddig, amíg dr. *Variassy Lajos* áll a két törvényhatóság élén, feltétlenül magyar imperium maradjon magyar közigazgatással és nem fog tartozni a megszálló román nagyszabent román kormány alá.

A román vezérterfíak holnap utaznak el a gyulafehérvári nemzetgyűlésre, ahonnan ha majd visszatérnek értesülésünk szerint bizonyos kérdésekben további megbeszélések következnek *Variassy* kormánybiztos és a román vezérterfíak között.

A MOZI.

* **Mia May** film az Urániában, Péntek este a „Mária” című ötfelvonásos filmtársulat mutatja be az Uránia-színház. Ennek a képnek elsőrangú érdekességet biztosít az, hogy a főszerepet *Mia May*, a hírneves mozi-prímadonna játssza. A kép cselekménye hercegi udvarban játszódik és *Mia May* egy hercegnő szerepében ragyogtatja egyúttal művészetét. A film érdekesítő cselekményét emeli az a körülmény, hogy a kép a Nordisk-filmgyár egyik remek alkotása, amelynek pompázó kiállítására és remek technikai kidolgozására legjobban igazolja, hogy a norvég filmszínészet ma a legelső. A kitűnő kiállítású film, amely egymaga tölti ki a műsort, péntek, szombat és vasárnap kerül vetítésre.

* **Oroszlánszívű Jack.** Az ugynevezett filmszenzációk közül is a legnagyobb feltűnést keltő az a fantasztikus mozdírdrama, amely hét-főn kerül színre az Apollóban. Ebben a négyfelvonásos filmben két csodamalom játssza a főszerepeket, *Jack* és *Coco*, akiknek produkcióját utólrhetetlen érdekességük. Ez a rendkívül érdekes filmszenzáció négy napig fog műsoron szerepelni.

* **A honkeresők.** (Cowboy-drama az Apollóban.) Az ugynevezett Wild-West veszedelmekkel teli levegőjében játszódik le ez a háromfelvonásos dráma, amely egy farmercsalád viszontagságos történetét tárja a néző elé. A cowboy-élet vadsága és veszélyessége alkotja a kép karakterisztikumát és ad különös érdekességet a film minden felvonásának. A honkereső társaság egy farmer-család, amely a veszélyekkel teli, vad nyugati síkságá-

ra megy hazát keresni. A vad indiánokkal kell azonban heves harcot állnia a farmer-családnak, amely véres küzdelmek után mégis megtalálja azt, amit keresett: új hazát. A kalandos történetet péntek, szombat és vasárnap látszák.

Wilson Budapestre jön.

(Az amerikai magyar küldöttség elkíséri. — Az angol munkások a békéért.)

Zürichből jelentik: Párisi híradások szerint angol és amerikai körök azon fáradoznak, hogy Wilson európai tartózkodása alatt Berlinbe, Bécsbe, Budapestre és Belgrádba való utazásra rábíráják. (Ez a híradás vezércikkünk megírása után jóval később érkezett. — A szerk.)

Bernből jelentik: Wilson nagyszámu kísérettel utazik Európába, ahová magával hozza az amerikai magyar emigránsok kiküldötzeit, köztük Braun Márkus és Konta Sándort.

Rotterdamból jelentik: Az angol munkáspárt választás programot tett közzé, amelyben a nemzetközi együttműködés alapján létesítendő békét követel. A párt állást foglal mindennemű titkos diplomácia ellen, valamint az ellen is, hogy a béke megkötése után gazdasági háborút folytassanak. A munkáspárt tiltakozik a reakció érdekében való beavatkozás ellen és ezen az alapon követeli az Oroszországba küldött antente-csapatoknak haladék nélküli visszahívását.

Párisból jelentik: A francia szociálistapárt állandó bizottsága elhatározta, hogy megkéri Huysmannst, a nemzetközi szociálistapárt titkárát, hívja össze az internacionálét. Huysmanus azt a távirati választ küldötte, hogy a meghívókat haladéktalanul szétküldi.

Bécsből jelentik: A Telegraphen Campagne jelenti Londonból: Wilson elnök most már véglegesen megállapított utazási programja szerint december 9-én érkezik meg az egyik angol kikötőbe. Onnan Londonba megy, ahol Lloyd-Georg-zsal és más angol államférfiakkal fog tanácskozni. December második felét Párisban tölti. Wilson Poincaré elnök kíséretében meg fogja tekinteni azokat a harctereket, ahol az amerikai csapatok küzdöttek. — Wilson franciaországi tartózkodása alatt Versailles-ben fogja fogadni a különböző nemzetek delegáltjait, azután megnyitja a békekongresszust. Lehetséges, hogy a békétárgyalások előtt meglátogatja az olasz és angol királyokat.

Bécsből jelentik: A Neues Wiener Journal zürichi jelentése szerint a milánói Corriere della Sera azt jelenti, hogy az olasz csapatok elindultak Bécs megszállására. Az olasz csapatok Münchennt is meg fogják szállni.

LEGUJABB HIREK.

A tényleges tisztak magánüzlete. Budapestre jelentik: A Pol. Hír. jelenti: A hadügyminiszteriumban rendelet készül, amely szerint ezentúl a tényleges tisztoknak és katonai hajdíjasoknak meg lesz engedve, hogy magánüzleteikkel foglalkozzanak. Hogy milyen magánüzleteket gyakorolhat a tényleges tiszt, a rendelet fogja szabályozni.

A budapesti új cseh követ. Budapestre jelentik: A cseh-szlovák köztársasági kormány eddigi budapesti követe, dr. Stodola Emil Prágába utazott, ahol mint a békekongresszust előkészítő bizottság tagja a külügyminiszteriumban nyert beosztást. Helyébe a prágai kormány Budapestre dr. Hodzsa Milán teljes hatalmu követet küldte ki. Hodzsa Milán tegnap vette át a cseh-szlovák követség vezetését és ma átnyújtotta megbízó levelét Károlyi Mihálynak. A délután folyamán Hodzsa Jászi Oszkárral és Diener-Dénes államtitkárral tárgyalt.

Budapest. A Politikai Híradó jelenti: Maros hévízen várják Nikolesscu tábornok felhívását, amelyben intézkedések lesznek a román csapatok további felvonulásáról. Nem tartják valószínűnek, hogy a román csapatok gyors tempóban haladnak előre.

Csikszereda. A hangulat a lakosság körében nyugodt. A román csapatok eddig nem rekviráltak semmit és mindent készpénzzel fizettek. A csapatok parancsnoka és a csikszeredai Nemzeti Tanács között a rend fenntartására nézve megállapodás jött létre. A román parancsnok megengedte, hogy 12 csendőr teljes felszereléssel, a többiek pedig csak oldalgyeppel teljesíthessenek szolgálatot. Az eddigi nemzetőrség fele mint polgárőrség továbbra is megmaradhat. Nikolesscu késznek nyilatkozott arra, hogy a környék lakosságának és a város polgárságának kívánságára szívesen áll rendelkezésére a megbízhatatlan elemek megfékezésére.

Nagyszeben. Azokkal az elterjedt hírekkel szemben, hogy Macknesen nem teljesíti Hindenburg és a német kormány intézkedéseit, megállapítható, hogy Mackensen a legutóbbi napokban parancsot adott ki, amely szerint ő és csapata a legfelsőbb hadvezetőségnek vannak alárendelve és ennek parancsait teljesítik. A legfelsőbb hadvezetőség pedig a német népkormány rendelkezése alatt áll.

Nagyszeben. Az erdélyi katonai parancsnokság feltétlenül meghízható romániai forrásból arról értesül, hogy egy nagy népgyűlésen kimondták, hogy a román csapatok Erdélybe való bevonulásának az a célja, hogy ezzel az erdélyi románság hangulatát emeljék és a nemzetgyűlés határozatát már eleve biztosítsák. A bevonuló csapatok élelmezése és felszerelése gyenge. A légénység tömegesen szökik vissza hazájába és nem akar harcolni. A romániai állapotok sem kielégítőek. A felszerelési cikkekben az előző háború következtében nagy a hiány, amit azóta nem lehetett pótolni. A romániai parasztok sokkal inkább törekednek a nyomasztó bojár uralom lerázására, mint Erdély meghódítására.

Körösmező. Körösmezőn és környékén mind ezideig nincsenek románok és román komité sem alakult. A rutén lakosság teljes nyugalommal néz a jövő elé. Körösmezőn teljes rend van.

Frankfurtot nem szállják meg. Frankfurtból jelentik: Az itteni munkás és katonatanács a birodalmi kormányhoz intézett kérdésére a következő választ kapta:

Az ott elterjedt hír, hogy a franciák Frankfurtot megszállják, teljesen alaptalan. Tárgyalás folyik arról, hogy Frankfurtot összes külterületeivel bekebelezzék a semleges zónába.

Minisztertanács. Budapestre jelentik: A kormány tagjai ma este 9 órakor Károlyi Mihály elnöklésével minisztertanácsot tartottak.

Új cseh bankjegyek. Prágából jelentik: A cseh királyság országos bankja felhatalmazást nyert saját pénztári jegyek kibocsátására. Ezeket a pénztári jegyeket az osztrák-magyar bank bankjegyei ellenében be fogják váltani.

Felelős szerkesztő:
TELLER KALMAN.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. nov. 29-én:

Hejehujá báró
operett.

Apollo-színház.

1918. nov. 29-én:

Honkor sők.
Regény a nagy idők-ből 3 felvonásban.

Uránia-színház.

1918. nov. 29-én:

Marina.
Egy hercegnő regénye 5 felvonásban.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékek nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetlen jó apánk

Gärtner Lipót

temetésén résztvettek és ezzel mély gyászunkat és bánatunkat enyhíteni igyekeztek, hálás köszönetet mondunk.

8528

A gyászoló Gärtner-család

Minden külön értesítés helyett.

Böhm Lajos uradalmi intéző és egyetlen Aladár fia ugy a macuk, mint az alulírottak nevében a sors csapása által teljesen leszívta tudatják a drága jó hitves, az önfeláldozó anya, leány, testvér és sógornő

Böhm Lajosné

született Schlesinger Cella

életének 52-ik és legboldogabb házasságának 15-ik évében folvó 6. november hó 26-án délelőtt 10 órakor beállott váratlan elhalálozását.

Felejtethetlen halottunkat folvó hó 27-én délután 1/3 órakor helyezték örök nyugalomra drága Miklóskára fia mellé a szegedi ír. sírkertben.

Valkány, 1918. november 27-én.

Pihenj nyugodtan, mint életedben váltál
Isten veled felejtethetlen imádottnak!

Öv. Soh'ainzer Károlyné anyja, Schlesinger Armin és neje, Schlesinger Pál és neje, Schlesinger Miksa és neje, Schlesinger Izidor és neje, Schlesinger József és neje hátyjai és sógornői, Klein Miksa és neje szül. Böhm Rezsina sógor és sógornő. 8528

Böhm Lajos urad. intéző és neje Schlesinger Cella, valamint Aladár fiuk fájdalomtól megöregt szívvel tudatják, a fennn szeretteit gyermek, illetve testvér

Böhm Miklóskára

1. év november 28-án, születésének 9-ik évforduló napján az Ur rendelkezése szerint váratlan elhunytát.

Felejtethetlen halottunkat a hó 26-án helyezték örök nyugalomra a szegedi ír. sírkertben.

Valkány, 1918. november hó 28-án. 8528

Örkődj anyanka, apuka és Aliska felett
örökké felejtethetlen imádottnak!

Női szabászati tanfolyam.

Tisztelettel értesítem úgy az igen tisztelt nri hölgyközönséget, mint a női szabászatra érdeklődőket, hogy Böhm József, a sz. műtermemben női szabászati tanfolyamot nyitok. Külföldön éveken át szerzett tapasztalataim alapján hivatva érzem magam arra, hogy 6 hotes kurzus alatt bárki elsajátíthatja módszereim. A tanfolyam két csoportból fog állni este 5-7. és 7-9 óráig. Kezdődik december 1-én, tartjanak 16-ig. Beiratkozni lehet naponta d. a. 8-5-ig.

Teljes díjazott!

8498

Jäger József, női szabó
ARAD, EÖTVÖS-UTCA 5 SZÁM.

Apró hirdetések.**Levelezés.**

„KOMOLY EMBERNEK” levele van, kérem sürgősen átvanni „Kis pacsnitól.”
8529

„ELSŐ LÉPÉS” jelgére levél van. 8501

„TROBADOUR” levele avatástan kézikönyvbe került „Kellemes köztöltéstől.”
8521

FINOMLELKŰ, fess, franciái is beszélő urhölgy diszkrét ismertségét keresi fiatalember. Jelige: „Diplomás.”
8515

Alkalmazást keres.

ORVOSILAG vizsgázott masször és tyukszemvágó ajánkozik házakhoz. Weitzer János-utca 13.
8511

JOBB KERESKEDŐHÁZHOZ, vagy magános izr. urinőhöz, esetleg varrodába is adnám 14 éves kismódot, anyátlan leánykamat, ki ügyesen főz és süt, oly helyre, ahol családtagnak tekintenek. Cím a kiadóban.
8513

IRODAI GYAKORLATTAL BÍRÓ fiatalember állást keres. Cím a kiadóban.
8520

INTÉZŐ 15 évi gyakorlattal, említi állást keres biztos helyen. Cím a kiadóban.
8470

Alkalmazást nyer.

TISZTESSÉGES mindenek, ki padlókezeléshez ért, jó fizetéssel felvétetik. Bathfány-u. 28. sz., I. em.
900

Lakást keres.

KERESÉK lakást 3 szoba, fürdőszobával, közvetítő díjazok. Decembar 1-re. Cím a kiadóban.
8510

MAGANOS URINŐ keres butorozott utcát szobát. Szabadság-tér közelében. Ajánlatot a kiadóra kerek.
8514

SZENT LÁSZLÓ-U., közelében magánhivatalnok decembar 1-re butorozott szobát keres, esetleg teljes ellátással. Ajánlatok „Teljes család” jelgére a kiadóra küldendők.
8512

FÖLDSZINTEN kétszobás butorozott lakást, konyhával, sürgősen keresek. Cím a kiadóban.
8516

Vétel és eladás.

FLÓSERÉLEM 13x18 cm. anasztigmáton pépemel kisebb méretű anasztigmás géppel. Esetleg eladom. Értékezés delután 3-4-ig. Ferdinánd-u. 5.
8525

100 FÉL KÁPOSZTA savanyítására alkalmas démant vasmék. Cím a kiadóra küldendők.
8528

SALETROM haspácoláshoz vegytiszta, nekünként 50 fillérért rendelhető Székely Zoltán gyógyszerárúban, Csersző.
8508

GYORS ELUTAZÁS miatt egy lókarban levő „Jost” kórház, sürgősen eladó. Krendi, Ujarad, Pó-utca 124.
8509

ELADÓ: egy zöld garnitúra, egy ebédlő diván, egy fiókos szekrény és több apróság Rákóczi-utca 1. sz. alatt.
8505

KORDÉT, lókarban lévő, veszek. Ajánlatok ármegjelöléssel a kiadóra kéretnek.
8489

Délvidéki Villamossági Vállalat.

Tulajdonos: **Lengváry Zoltán** okl. mérnök.

Vörösmarty-utca 3. sz. Telefon 11-31.

IPAROSOK FIGYELMÉBE! Denaturált szesz nagyobb mennyiségben is kapható Kardos Miklósnál, Deák Ferenc-utca 36.
8504

EGY középnyagságu konyhatázhely ke-restetik Eötvös-utca 11.
8503

KMUNÓ száraz házi szappan eladó. Tökölly-tér 5a., az udvarban.
8519

UJ BUTORÜZLET Arad, Deák Ferenc-utca 40a. mindennemű butor kapható jutányos áron. Különösen ajánlunk egy nagy ebédlőt, szalmára szőnyegtel, amerikai íróasztal, egy angol férfi plüschgarnitúrát. Wiegand-cég. 8028

ELADÓ fekete chatmense selyem, két berakott antik szekrény, szövet függönyök, hozzá ágy és asztalterítők, grenadiu és vászon függönyök, nagy polituro és kisebb polituro asztalok. Andrássy-tér 21. szám, I. em. balra. 900

ZONGORA ELADÓ. Szél-utca 8. 8490

ELADÓ 500 kg. méz. Goldis Dóme. Szászka-bánya. 8486

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.
8100

Ingatlan.

ARAD VÁROS egyik legszebb, minden komforttal épült modern, nagyobb magánháza a belvárosban eladó. Bővebbet a kiadóban.
8473

ELADÓ egy sarok magánház 2 szobás átvethető lakással. Cím a kiadóban.
8261

ELADÓ kisebb, adómentes magánház. Purgly Lajos-utca 7.
8438

ZOLTÁN-UTCA 2. számú emeletes ház eladó, egy elfoglalható lakással.
8499

Oktatás.

SZAKKÉPZETT okl. tanítónő elemi és középiskolai tanulók oktatását vállalja. Andrássy-tér 7. I. em.
8507

TANÍTÓ, elemi iskolások oktatását havi 20 koronáért lakással vállalja. Hon-u. 8. szám.
8517

Ellátás.

JO KÖSER HÁZIKOSZT kapható Kósmot Jenőnél, Bathfány-u. 21.
8524

Különbéle.

DISZNOVÁGÁST elvállal Gúthier Aladár konteg. Virág-utca 29. sz.
8502

KIADÓ UDVARI raktárhelyiség két tagból álló, Boros Béni-téren. Cím a kiadóban.
8518

10675-1918. pm.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

Arad sz. kir. város árvaadójánál szervezett gondnoknői állásra mindazon ép és egészséges, magános nők pályázhatnak, kik feddhetetlen jelleműek, továbbá kellő műveltséggel és a gazdaszonyi teendőkhöz teljes jártassággal bírnak. Hasonló minőségben alkalmazott előnyben részesül.

Javadalmazása: fizetése évi 1200 Korona. egy szobából álló lakás, fűtés, világítás és az étrendben megállapított élemezés.

Kötelessége anyagi felelősség terhé mellett az élemezés és azzal kapcsolatos teendők vezetése, az összes ruhaneműeknek minden néven nevezendő kezelése és az intézeti tisztaságnak esz-

közlítése. A pályázók részletesebb felvilágosításért forduljanak az árvaadójához.

Az állás nem nyugdíjkepes és végkielégítési igényel nem jár, mert bármikor felmondható. A megválasztott, illetve kinevezett gondnoknő az állás elfoglalásakor 600 korona pénzősszert, vagy ennek megfelelőleg elfogadható értékű papírt övadékképpen a városi házi-pénztárnál letétbe tartozik helyezni.

Az állás elnyerése céljából a kérvény a városi árvaadójához Felügyelő Bizottságához címezve hivatalomba adandó be. A kérvényhez mellékelendő a) keresztlevel, b) erkölcsi és c) orvosi bizonyítvány, végre igazolandó, hogy a háztartási teendőkben jártas.

A pályázati határidő I. évi november hó 30-án d. u. 2 órára tűzetik ki, mely határidőn túl kérvény nem fogadtatik el.

Arad, 1918. november hó 12.

Löcs s. k. polgármester.

1767-1918.

HIRDETMEY.

Felhívom a város polgárságát, hogy a birtokában lévő fegyvereket a katonai állomásparancsnokságnál haladéktalanul szolgáltatassa be. Azok ellen, akik a felhívásnak eleget nem tesznek, a legszigorubban fogok eljárni.

Arad, 1918. november hó 27-én.

Vörjassy s. k. kormánybiztos.

Megbízható katonaviselt egyének

akik a

vasutvonal biztosító nemzetőrségnél szolgálatot teljesíteni akarnak

jelentkezzenek

d. u. 8-tól 10-ig a

városbíregi laktanyába

Csanádmegyei gazdaságba

erélyes, nős, katonaviselt, szakértő

gazdálkerezestetik

Ajánlatokat bizonyítvány másolatokkal kérek. Cím a kiadóban.

Lóárverési hirdetmény.

A békéscsabai lókorházban (Bohn-féle téglagyárban) 100 drb. többnyire apró hegyi ló kerül eladásra.

Azok árverése I. évi decembar hó 1-én (vasárnap) délelőtt 9 órakor kezdődik.

8418

TRITTHALER FERENC

építészeti irodája

Arad, Wesselényi-u. 47.

(Saját ház.) — Telefon szám: 963.

Vállal mindennemű tervezést, építkezést, átalakítást és javítást. Tervek és költségvetések elkészítettek.
8133

ARAD, Kalmár Józ ef. Telefon
Salgósz. 242.

Arad, 2. villany-szerelő szám.

Raktáron tart:

Villanymotorok
Villanydynámók
Villany porszívógépek
Villany parketta fénycsillók
Villany vasalók
Villany égők és csillárok

Felszerel:

Villany világítást
Villany csengőket
és végez:

Villanyjavításokat. 7621

Göllner Antal

férri szabó fizetőt

Arad, Széchenyi-u. 1.
megnyitotta.

Katonai lóárverés
tolyó hó 29-én

8449

Hadik-huszári
laktanyában.

Vállal: Villanyvilágítás, erőátviteli, motor, telefon, csengő, villámhárító berendezéseket és szakszerű javításokat. Nagy csillár, égő, főző, vasaló és szerelési anyag raktár.

Szolid árak. Pontos munka.